

- історії). (3 Cilt). – İstanbul, 1993. – Cilt, I. – 870 s.; – Cilt, II. – 784 s. – Cilt, III. – 670 s.
17. Sâmî, Şemseddin. Kâmûs-î Türkî (Тюркський енциклопедичний словник). – İstanbul, 1989. – 1584 s.
18. Sertoğlu, Midhat. Osmanlı Tarih Lûğeti (Словник з османської історії). – İstanbul, 1986. – 384 s.
19. Türkçe sözlük / hazırladığı Mehmet Ali Agakay. – Gözden geçirilmiş 6. baskı. – Ankara : Bilgi Basımevi, 1974. – XVI, 893 s.

A. Mialo

TURKISH ELEMENTS IN THE UKRAINIAN HISTORICAL NOVEL

The article deals with the problem of the contacts of Ukrainian and Turkish languages and analyzes the specificity of the functioning of Turkish elements in the Ukrainian language, especially in literature, for example, in the historical novel “Malwy” by R. Ivanychuk. It examines groups of Turkish elements based on their semantics and degree of assimilation, also there is given the data of their origin.

Keywords: Turkish elements, lexical borrowing, language contacts.

Матеріал надійшов 25.11.2013

УДК 811.161.2“15/16”-112

Передрієнко В. А.

БАРОКО В КОНТЕКСТІ СТИЛЬОВОГО РОЗВИТКУ СТАРОУКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVI–XVIII ст.

Статтю присвячено висвітленню змін, які відбулися в історії української літературної мови за доби бароко – в другій половині XVI–XVIII ст.

Ключові слова: бароко, стильовий розвиток, староукраїнська літературна мова, друга половина XVI–XVIII ст.

Своєрідною аксіомою є положення про те, що XVII–XVIII ст. в історії української культури – це епоха Бароко. Назване положення, засновкове у працях Дм. Чижевського [21] і наступних авторів, логічно випливає і з досліджень нашого часу, наприклад В. Соболя [15], Б. Криси [10], З. Генік–Березовської [5] та інших. Специфіка епохи Бароко виявлялася в найрізноманітніших напрямках мистецького, літературного і літературно-мовного розвитку. До того ж, в Україні ця епоха не залишилася, так би мовити, поняттям лише хронологічним і стильовим, вона певною мірою формувала параметри духовного, естетичного і культурного життя освіченої людини. На думку Дм. Чижевського, «XVII сторіччя зробилося для України однією з тих епох, що в житті народів дали надовго визначають собою їх історичну

долю», воно «стало для української культури добою якщо не “золотою”, то “срібною”», а впливи стилю «бароко – несвідомі, непомітні, є скрізь, від народної пісні та народного мистецтва» [21, с. 371–372].

На сьогодні стилеві українського Бароко присвячено значну кількість наукових розвідок, у більшості яких об'єктом розгляду є проблеми історії української літератури і мистецтва XVII–XVIII ст. Менш досліджено цей напрямок із лінгвістичного погляду, проте й тут маємо ґрунтовні праці Л. Ушкалова [19], дисертаційні дослідження [6], ряд статей [11; 14]. Не викликає сумніву, що на окрему увагу заслуговує питання про те, як відбулася епоха Бароко на особливостях стильового розвитку староукраїнської літературної мови.

Від 988 р., коли Київська Русь прийняла християнство і вступила в епоху християнства, починається історія літературної мови як суспільно вагомого чинника і яскравої складової частини розвитку культури. Світоглядною основою культурного і літературно-мовного життя з кінця X ст. стала ідеологія теоцентризму. Разом із християнством Київська Русь запозичила і *церковнослов'янську писемно-літературну мову* – мову багатой писемності, відбитой у конфесійних творах («Остромирове Євангеліє» 1056–1057 рр.), ораторських («Слово о законі і благодаті» Іларіона), житійно-повістевих (пізніше зібраних у Києво-Печерському патерику), почасти наукових та ін.

Основу її визначала структурно відмінна староболгарська мова. Проте в ділові, юридичні документи («Руська правда»), художні твори («Слово о полку Ігоревім»), літописно-мемуарні (Галицько-Волинський літопис) повніше проникали живомовні елементи, від початку XII ст. – і в інші тексти, навіть конфесійні. Сформувався *руський тип писемно-літературної мови*, ближчий до живого народного мовлення.

Давньоруська писемність збагатила літературну мову розвиненою богословською, церковно-релігійною, філософською лексикою, абстрактними поняттями, лексикою духовного життя, значною кількістю запозичень зі старогрецької і почасти латинської мов, зразками книжного синтаксису, розвиненої стилістики тощо.

З другої половини XV ст. на зміну візантійсько-християнській культурній добі настає доба Відродження та ідеологія антропоцентризму. Процес гуманізації культури, мистецтва, літератури охопив і літературну мову, сприяючи її переходові на основу живого народного мовлення. З'являються переклади українською мовою творів церковно-релігійного змісту, навіть конфесійних («Четьї» 1489 р., «Пересопницького Євангелія» 1556–1561 рр., «Крехівського Апостола» 1560 р.), розвиваються жанри, ближчі до світської тематики: віршованої літератури, полемічної, наукової та ін.

Живе мовлення проникає у писемність не лише у вигляді більших чи менших нашарувань на книжну основу, а й саме стає основою розвитку однієї з двох літературно-писемних мов – *руської*, або *руської посполитої*, що з XVI ст. стала відома як «*проста мова*». Староукраїнська «проста мова» другої половини XVI–XVII ст. яскраво відбивала процес переходу до національної доби. Іван Франко слушно називав другу половину XVI–XVII ст. добою, «в котрій у нас народилася і почала гарно розвиватися *перша всеукраїнська, дійсно національна література*» і

коли писали «мовою... зрозумілою по всіх усядах Руси-України» [20, с. 174].

Стиль Бароко, що в XVII–XVIII ст. стає в Україні провідним, – це стиль примирення Відродження з раннім християнством, антропоцентризму з теоцентризмом. Він глибоко вплинув на розвиток культури, живопису, музики, архітектури, літератури та ін., набув виразних національних особливостей, став навіть певним чинником формування духовного обличчя людини (так зване козацьке Бароко). Цей стиль, розвиваючись як зворотний бік Ренесансу [26, с. 38], сприяв поєднанню естетичних уявлень раннього християнства і Відродження, взаємній трансформації систем теоцентричного й антропоцентричного світосприйняття. Формувалося уявлення про сутність буття людини як частини нескінченної і суперечливої природи [25, с. 154].

Епоха Бароко позначена інтенсивною розбудовою літературної форми існування української мови, її нормуванням на основі не тільки книжно-писемної традиції, а й живого народного мовлення, активним жанрово-стильовим розвитком. Культура Бароко яскраво виявилася в різних стилях і жанрах XVII–XVIII ст., зокрема в поезії, церковних казаннях, козацьких літописах, наукових трактатах. Автори доби бароко прагнули змінювати форму своїх творів, ущільнювали тексти вишуканими стилістичними фігурами, засобами художньої образності [23, с. 64]. Особливу увагу вони звертали на метафори, зокрема емблематичні [24, с. 168].

В Україні кінця XVI – першої половини XVII ст. відбулися значні зміни, порівняно з попередньою добою, у сферах культури, мистецтва, писемності, освіти. Так, у містах виникають міські братства, що засновують братські школи, друкарні. З розвитком братських шкіл, де обов'язковими предметами викладання були поетика і риторика, набуває значного поширення книжне віршування. Складні обставини суспільного, культурно-історичного життя зумовлювали потребу в літературі полемічній, ораторсько-проповідницькій, літописно-мемуарній, науковій тощо.

Як наслідок, значно розширилося коло людей, які так чи інакше мали володіти літературно-писемною мовою. Цілком природно, що в цій мові наростали процеси демократизації і націоналізації, які почасти охоплювали навіть сфери церковно-релігійного життя. Зокрема, про це свідчить «схильність печерських книговидавців до перекладу коли не всіх церковно-богослужбових книг, то принаймні деяких місць і частин на розмовну мову» [17, с. 10].

Зміни і розвиток попередньої культурної спадщини відбувалися тепер у ширшому європейському культурному контексті, який виразно виявився у стилістичних особливостях творів, їхній тематиці, змісті тощо. Словник збагатився великою кількістю нової лексики, пов'язаної зі школою, освітою, книгодрукуванням, розвитком науки, мистецтва, музики і співу, удосконаленням форм державного життя, з новими видами виробництва і т. д.; освічені українці сприйняли значну кількість мовних полонізмів, латинізмів, запозичень із ряду живих мов Західної Європи. Фонетична і граматична системи української мови закріпилися у великій кількості рукописних і почасти друківаних текстів, були значною мірою навіть кодифіковані, зафіксовані у граматиках і словниках. У носіїв поглибилося розуміння національного характеру своєї мови і культури, у другій половині XVI–XVIII ст. виявляються ознаки формування деяких рис української мовної особистості.

Стильовий розвиток був складовою частиною загального процесу нормування староукраїнської літературної мови другої половини XVI–XVIII ст. Найважливіші закономірності цього розвитку можна простежити, враховуючи три параметри: а) структурно-типологічний; б) традиційно-стильовий («слоговий»); в) функціонально-стилістичний. Визначальним із них був перший.

Відомо, що в донціональний період розвитку літературна мова була зорієнтована не тільки на живомовну основу, а й на книжно-писемну. До кінця XVIII ст. в Україні джерелом книжно-писемних норм слугувала слов'яноноруська мова (церковнослов'янська української редакції), значно меншою мірою – латинська і польська, з XVIII ст. – почасти російська. Отже, процес нормування визначався провідною тенденцією того часу – переходом від своєрідного літературно-писемного білінгвізму, що склався в умовах взаємодії двох основ – книжної і народної, до єдиної літературної мови, сформованої на національній основі. Цей процес діяв як визначальний чинник змін у стильовому розвитку.

Так, у донціональний період визначальним був поділ на традиційні «високий», «середній» і «низький» стилі («слоги»), якому підпорядковувався жанровий поділ; інакше кажучи, добір певного жанру (драми, оди, елегії, інтермедії, жартівливого вірша тощо) визначався тим, якою мірою цей жанр відповідав одному з традиційних стилів. До того ж, традиційно-стильова диференціація мала співвідноситися з відповідним використанням слов'яноноруської мови, «простої» та живої народної, що були

неоднорідними у структурно-типологічному відношенні [7, с. 143–203; 8, с. 20–56, с. 118–125].

Проте на практиці спостерігаємо численні відступи від теоретично правильних пропорцій. У процесі переходу до літературної мови національної доби провідною ставала функціонально-стилістична диференціація, тобто диференціація за такими мовними функціями, як естетична, агітаційна, логічна, інформативна тощо [16, с. 561–582], а традиційно-стильова набувала статусу підпорядкованої.

Провідному значенню жанрово-стилістичної диференціації відповідало зростання уваги до конкретного тексту, зокрема до його жанру. Звідси – інтенсивна жанрова розбудова текстів Бароко в XVII–XVIII ст. На цю обставину слушно звертають увагу насамперед дослідники-літературознавці, почасти – і мовознавці. Так, у літературознавчому плані розробляють проблеми жанрово-стилістичного розвитку писемності Бароко М. Корпанюк [9], І. Помазан [13], О. Ткаченко [18]. Узагальнюючи процес жанрового розвитку, треба підкреслити, що жанри Бароко, як правило, є порівняно новими, такими, що усталилися вже з другої половини XVI ст. і пізніше. Характерна ознака творів названих жанрів, особливо художніх і наукових, – їх менша залежність від церковно-релігійного світогляду і, відповідно, попередньої книжно-писемної традиції.

Істотних змін зазнали і підходи до мовного оформлення текстів. Так, із традиційно-стильового («слогового») погляду було небажаним змішування різних структурних типів мови в певному одному жанрі, отже, вважалося своєрідною нормою використання у творах «високого» стилю («слогу») лише слов'яноноруської мови, «середнього» стилю – «простої мови» (староукраїнської літературно-писемної), «низького» – живої народної. З наростанням процесу переходу до функціонально-стилістичної диференціації, коли жанр або стиль набувають самодостатнього значення, автори почали більше дбати про розвиток і вдосконалення, так би мовити, внутрішньожанрової будови, про урізноманітнення стилістичних функцій окремих структурних частин тексту.

Урізноманітнення торкнулося і мовного оформлення цих частин, стало об'єктивною підставою для використання в межах одного жанру і тексту мови, що не була структурно однотипною. Взаємодія мови книжної і народної, за своєю будовою відповідно слов'яноноруської та української, – одна з характерних і найважливіших ознак текстів практично всіх основних жанрів і стилів староукраїнської мови другої

половини XVI–XVIII ст. Цій взаємодії сприяли і світоглядні та художньо-мистецькі настанови стилю Бароко з його ідеями красивої, досконалої форми творів, примирення теоцентризму з антропоцентризмом тощо.

Зокрема, від середини і другої половини XVI ст. інтенсивно розвивається жанр учительних євангелій, характерною особливістю якого є широке використання живого народного мовлення в коментуючій, тлумачній частині. На середину XVII – першу половину XVIII ст. припадає розквіт староукраїнського ораторсько-проповідницького мистецтва, у яке живе народне мовлення інтенсивно проникало у вигляді так званих «прикладів» із довколишнього життя, народних афоризмів, перекладів та переказів із текстів відомих християнських, античних і європейських авторів. Тексти цих двох жанрів важливі ще й тим, що їх уклали, читали і виголошували в усній формі добре освічені люди того часу, які свідомо намагалися поєднати у своїх творах книжно-писемну культурну традицію і живе мовлення, зрозуміле основній масі прихожан.

У художній сфері з добою Бароко пов'язуємо виникнення і розвиток книжного одописно-панегіричного віршування, історичних віршів, шкільних віршів і діалогів, жанру значних за обсягом віршованих оповідань, перекладної поезії. Тут значного поширення набуло використання або «простої мови» (в одах, панегіриках, перекладних віршах та ін.), або живої народної (у шкільних віршах і діалогах, численних бурлескно-трагедійних віршах і віршованих оповіданнях тощо).

Бароковий характер мали драматичні твори, зокрема київська шкільна драма, а також інтермедії, додані для розваги до «високих» драм. Якщо в інтермедіях функціонувала майже виключно жива мова (українська, польська, білоруська та ін.), то у «високих» драмах – усі відомі тоді структурні типи, хоч і різною мірою. Так, у XVII ст. мова драм або переважно «проста», або, рідше, жива народна, тоді як у XVIII ст. – майже виключно слов'яноруська, причому з поступовим зростанням у ній кількості російських мовних елементів (зокрема, це зростання не можна розглядати як чисто лінгвістичний процес, бо його позалінгвістичні причини очевидні).

Щодо художньої прози, то фіксуємо лише окремі її вияви в текстах, що належали до житійно-повістєвої сфери, літописно-мемуарної (особливо так званих козацьких літописів) тощо, а також у деяких перекладних повістях та оповіданнях більш світського характеру. Характерно,

що в цих жанрах найповніше використано живе народне мовлення саме у згаданих виявах.

На XVII–XVIII ст. припадає розвиток і староукраїнської наукової мови, відбитий у граматичних працях і словниках, підручниках, у жанрі передмов до значної кількості стародруків видань, науково-популярної літератури (лікарських і господарських порадників, календарях, правилах доброго тону для молоді та ін.).

Спільною і яскраво виявленою ознакою мови названих творів є те, що автори XVII–XVIII ст. намагалися відбивати у своїх текстах живе народне мовлення, поєднуючи його з книжним. Справді, у того самого автора воно найчастіше поєднано з мовленням книжно-традиційним, зі структурного погляду церковнослов'янським. Згадане поєднання далеко не завжди мало хаотичний, «макаронічний» характер, як давніше здавалося окремим дослідникам історії літературної мови, здебільшого воно було підпорядковане критеріям краси, гармонії, що впливали з відповідних уявлень доби Бароко.

Живе мовлення звучало і під час використання прийому контрастного зіставлення понять звичайного, буденного життя з поняттями «високими», узятими з церковно-релігійної книжності або античної спадщини. Відповідно в тому самому тексті, абзаці, іноді і фразі було поєднано слова і звороти мовлення живого народного і церковнослов'янського, книжного.

Барокові автори полюбили обігрувати темп мовлення, для чого з успіхом використовували зміну порядку слів у реченні, змінювали інтонавання фрази, насичували її синонімами, епітетами тощо, або ж, навпаки, усували їх.

Сьогодні з погляду барокової образності, певних мовних особливостей відповідні тексти вивчають Л. Андрієнко [1], Б. Бадрак [2], Г. Пехник [12] і низка інших дослідників.

Якщо мати на увазі процес «проникнення» живого народного мовлення в барокові тексти, то в цьому разі стилістичною особливістю останніх були, як правило, їх «малі форми»: це переважно вірші, пісні, легенди, байки, інтермедії, лікарські порадники, календарі, приватні листи тощо. Базувались вони на традиційному низькому і середньому стилях («словах»), з соціально-культурного погляду задовольняли запити широких верств населення. Авторами й укладачами їх були переважно представники більш демократичної частини інтелігенції: студенти, писарі, духівництво, освічені козаки, міщани тощо.

З погляду стильового розвитку XVII–XVIII ст. дещо окрему позицію посідають ділові тексти і

документи. Від решти пам'яток їх відрізняє те, що вони вже в давньоруський період, тобто від початку свого виникнення, були зорієнтовані на більшу близькість до живого народного мовлення. Ця тенденція, збережена і значно посилена далі, в XIV–XVI ст., перейшла і в XVII–XVIII ст. Ділові тексти також зазнали впливу Бароко, проте не всі однаковою мірою: у жанрі судових актів, купчих записів, духівниць тощо – меншою мірою, оскільки тут виразніше виявлялася залежність від норм Статуту Великого князівства Литовського, у жанрі приватних листів – значно більшою.

У підсумку можна констатувати, що стиль Бароко, загальнокультурний за своєю природою, яскраво виявився і в закономірностях розвитку староукраїнської літературної мови XVII–XVIII ст.

Сказане стосується, по-перше, тенденцій і конкретики переходу від традиційно-стильової («слогової») диференціації до структурно-функціональних стилів і жанрів, по-друге, формування, так би мовити, індивідуального обличчя, специфіки цих стилів і жанрів, по-третє, складання системи художньої образності в барокових творах, нарешті, освітлює особливості вироблення мовних засобів цієї образності. Важливо підкреслити, що стиль Бароко глибоко вплинув на ступінь і характер відбиття живого народного мовлення в текстах кожного жанру, в тому числі і в українській поезії XVII–XVIII ст., отже, певною мірою зумовив особливості переходу від старої до нової української літературної мови, започаткованої творчістю І. Котляревського та його найближчих наступників.

Список літератури

1. Андриєнко Л. О. Генеза та особливості структури поетичної метафори бароко : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / НАН України; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні / Л. О. Андриєнко. – К., 1997. – 24 с.
2. Бадрак Б. М. Творчість Івана Величковського. Тематика, барокова образність : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.01.01 / Київськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка / Б. М. Бадрак. – К., 2005. – 18 с.
3. Барокова поезія Слобожанщини. Антологія : Онуфрій, Климовський, Скворода / упоряд., передм., прим. та комент. Л. Ушкалов. – [Х.] : Акта, 2002. – 524 с.
4. Барокові духовні пісні з рукописних співаників XVIII ст. Лемківщини / вступ., упоряд. і комент. О. Гнатюк. – Л. : Місіонер, 2000. – 333 с.
5. Геник–Березовська З. Грані культур: Бароко, романтизм, модернізм / З. Геник–Березовська. – К. : Гелікон, 2000. – 368 с.
6. Добосевич У. Б. Мова і стиль рукописних учительних Євангелій кінця XVI – початку XVII ст. : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / Львівськ. держ. ун-т ім. І. Франка / У. Б. Добосевич. – Львів, 1997. – 18 с.
7. Житецький П. Г. «Енеїда» Котляревського і найдавніший список її у зв'язку з оглядом української літератури XVIII ст. / П. Г. Житецький // Вибрані праці : Філологія. – К. : Наук. думка, 1987. – С. 143–203.
8. Житецький П. Г. Нарис літературної історії української мови в XVII ст. // Вибрані праці : Філологія / П. Г. Житецький. – К. : Наук. думка, 1987. – С. 20–56, 118–125.
9. Корпанюк М. П. Розвиток українського крайового (монастирсько-церковного) літописання XVI–XVIII ст.: тематика, проблематика, стилі : автореф. дис... д-ра філол. наук : 10.01.01 / НАН України ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка / М. П. Корпанюк. – К., 1997. – 48 с.
10. Криса Б. Пересотворення світу: Українська поезія XVII–XVIII століть / Б. Криса. – Львів : Свічадо, 1997. – 215 с.
11. Лазаренко О. Лазар Баранович у контексті українсько-польських мовних контактів доби Бароко / О. Лазаренко // Українсько-польські літературні контексти доби Бароко : зб. наук. праць. – К., 2004. – (Київські полоністичні студії; Т. 6). – С. 530–542.
12. Пехник Г. Г. Українське низове бароко: поетика стилю і жанру : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.01.01 / Львівськ. нац. ун-т ім. І. Франка / Г. Г. Пехник. – Львів, 2001. – 19 с.
13. Помазан І. О. Українська історична поезія епохи Бароко: генеза, розвиток, жанрова своєрідність : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.01.01 / Харківськ. держ. ун-т. / І. О. Помазан. – Х., 1998. – 14 с.
14. Рудковська М. Багатомовні інтермедії XVII–XVIII століть / М. Рудковська // Українсько-польські літературні контексти доби Бароко : зб. наук. праць. – К., 2004. – (Київські полоністичні студії; Т. 6). – С. 103–118.
15. Соболь В. О. Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко / В. О. Соболь. – Донецьк : МП «Отчєство», 1996. – 334 с.
16. Сучасна українська літературна мова. Стилістика / за заг. ред. акад. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1973. – С. 561–582.
17. Тітов Хв. Матеріали для історії книжної справи на Україні XVII–XVIII вв. : Всебірна передмова до українських стародруків / Хв. Тітов. – К., 1924. – 566 с.
18. Ткаченко О. П. Курйозна поезія в українській бароковій літературі : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.01.01 / Київськ. ун-т ім. Тараса Шевченка / О. П. Ткаченко. – К., 1999. – 20 с.
19. Ушкалов Л. В. Світ українського бароко: філологічні етюди / Л. В. Ушкалов. – Х. : Око, 1994. – 112 с.
20. Франко І. Я. Зібрання творів : у 50 т. / І. Я. Франко. – К. : Наук. думка, 1981. – Т. 28. – С. 174.
21. Чижевський Д. І. Сімнадцяте сторіччя в духовній історії України / Д. І. Чижевський // Українське літературне бароко : вибрані праці з давньої літератури. – К. : Обереги, 2003. – С. 358–372. Див.: Чижевський Д. І. Назв. праця, с. 371–372.
22. Angual A. Die slavische barockwelt. – Leipzig : Seemann, 1961. – 321 s.
23. Brtaň R. Artizmus a manierizmus v barokovej poezii / R. Brtaň // Literárny barok. Litteraris, XIII. – Bratislava, 1971. – S. 60–116.
24. Pelc J. Obraz – slowo – znak : Studium o emblematach w literaturze staropolskiej / J. Pelc. – Wrocław etc. : Ossolineum, 1973. – 279 s.
25. Sokołowska J. Na pograniczu “dwóch nieskończoności” : O estetyce baroku europejskiego / J. Sokołowska // Estetyka – Poetyka – Literatura. – Wrocław etc. : Ossolineum, 1973. – S. 143–164.
26. Wölfflin H. Renaissance and baroque / transl. by K. Simon ; with an introd. by P. Murray / H. Wölfflin. – London : Collins, 1984. – 183 p.

V. Peredrijenko

BAROQUE IN THE CONTEXT OF THE OLD UKRAINIAN LITERARY LANGUAGE STYLISTIC DEVELOPMENT IN THE 2ND HALF OF XVI–XVIII cc.

The article deals with the Ukrainian literary language changes that took place in the 2nd half of XVI–XVIII cc. which is the Baroque period.

Keywords: Baroque, stylistic development, Old Ukrainian literary language, 2nd half of XVI–XVIII cc.

Матеріал надійшов 17.10.2013

УДК 811.112.2'367.633

O. Posobchuk

HARMONIZATION OF LINGUISTIC TERMINOLOGY: PREPOSITIONAL EQUIVALENTS OF THE WORD

This paper deals with the problem of harmonization of linguistic terminology, in particular of that related to prepositional equivalents of the word. It is assumed on the basis of a number of linguistic facts that different languages undergo similar development processes, which results in arising of transitional language units in such languages. The analysis of linguistic terminology used to designate such phenomena has revealed a correlation between the terms in many languages used by various scholars. The author suggests unifying and harmonizing such terminology by referring to the respective items as “prepositional equivalents of the word”.

Keywords: equivalent of the word, prepositional equivalent of the word, grammaticalization, harmonization of terminology.

The modern linguistic studies more and more focus on the elements of transitional levels of the language system. Such an interest of the scientists can be explained by the fact that studying the language dynamics in synchrony gives an opportunity to predict the ways of development of particular parts as well as of the whole language system.

The language as a special sign system is not something frozen or forever given. According to D. Shmeliov, “there is ‘an open boundary’ between the morpheme (word part) and the word, between the word and word phrase. The existence of units that are on the border of the word and the morpheme, the word and the word phrase is an obvious fact of the language itself” [8, p. 55].

Equivalents of the word that raise more and more interest of the linguists with each year are a telling illustration of such dynamics in synchrony. Such units do not belong to any structural language categories and are considered in linguistics to be the elements of transitional levels of the language system [2, p. 95].

In each period of language existence there are elements that are being born and elements that are dying. The parallelism of such elements often results in variability of grammatical and lexical phenomena leading to continuity in the system development [9, p. 17].

The illustration of the dynamics of lexical-semantic system is the fact that according to some